European Conference of Analytic Philosophy (ECAP) 7

Další z řady *Evropských konferencí analytické filosofie* se tentokrát konala v Miláně, od 1. do 6. 9. 2011, na půdě dvou institucí: Univerzity sv. Rafaela a Milánské univerzity. Z téměř pěti set zaslaných příspěvků vybrala komise složená z členů výkonného grémia Evropské společnosti pro analytickou filosofii (ESAP) a externích posuzovatelů neuvěřitelných 350 přednášek. Už jen toto číslo samotné dává jasnou představu toho, o jak gigantickou akci šlo. Česká výprava byla četná, v počtu přijatých příspěvků (8) nás z bývalého východního bloku trumfli jen Poláci (12).

Příspěvky byly rozřazeny do deseti sekcí: Dějiny filosofie, Epistemologie a filosofie vědy, Logika, Filosofie jazyka, Filosofie mysli a jednání, Metafyzika, Etika, Estetika, Politická filosofie a filosofie práva a Filosofie náboženství. Samostatnou kapitolu tvořily workshopy, jichž se na letošním kongresu uskutečnilo celkem pět (Etika, lidské zdokonalování a genetika, Numerické poznání a matematická ontologie, Zrcadlové neurony a jejich filosofické implikace pro intersubjektivitu a intencionalitu, Měli bychom vždy usilovat o konsenzus? a Filosofie a technologie dokumentality). Nelze samozřejmě jmenovitě uvádět všechny příspěvky a shrnovat jejich obsah. Zmíním proto jen některé plenární a zvané přednášky. Tim Crane v příspěvku „Psychologismus“ varoval před antipsychologickými tendencemi ve filosofii mysli. Crane je ochotný přiznat hodnotu antipsychologickým přístupům v moderní logice a filosofii jazyka, nedomnívá se však, že bychom antipsychologicky měli vysvětlovat intencionalitu a mentální obsah. Kevin Mulligan (šéfredaktor časopisu Dialectica, oficiálního periodika ESAPu) se v přednášce s názvem „Protože, protože, protože“ zaměřil na různé významy spojky protože a rozlišil tři koncepce vysvětlování s nimi spojené: normativní protože, protože filosofické teorie a protože, které odkazuje k přirozenosti nebo esenci něčeho. Francouzský kognitivní vědec Dan Sperber se v přednášce „Dekonstrukce sociální nereality“ věnoval kritice Searlovy sociální ontologie. Zatímco Searle v knihách Konstrukce sociální reality (1995) a Vytváření sociálního světa (2010) vysvětluje existenci sociálních faktů pojmem sociálního uznání, Sperber navrhuje alternativní, naturalistické vysvětlení, které vzdáleně připomíná Kripkeho kauzálně-historickou teorii. Marcus Willaschek hovořil v příspěvku „Strawsonovská epistemologie“ o Strawsonově argumentu proti determinismu vůle z eseje Svoboda a odpor a předložil analogicky strukturovaný epistemologický argument proti karteziánské skepsi. Pavel Materna („Logika a pojmy“) nastínil historii logického traktování pojmů od Bolzana dále, která kulminovala koncepcemi

Transparentní intenzionální logiky. Petr Koťátko v příspěvku „Radikální vyprávění“ rozlišil dva zdroje konstituující světy narativních literárních děl: propoziční obsah vypravěčových promluv a performativní parametry vyprávění, v nichž jsou relevantní prvky světů narativních děl předváděny (tj. jen se o nich nehovoří). V *radikálním* vyprávění je role těchto performativních parametrů maximalizována, což má důsledky pro určitá pojetí konstituce světů narativních děl. Howard Robinson se v přednášce „Proč je teistická metafyzika smysluplnější než naturalistická“ pokoušel odhalit „bankrot“ naturalistického výkladu vědomí, myšlení a dalších jevů. Inteligibilita světa dle Robinsona vyžaduje „existenci objektivního rozumu či logu“.

Nyní ještě pár slov k příspěvkům našich badatelů, o nichž nepadla zmínka v předchozím odstavci. Ludmila Dostálová hovořila o konotaci, denotaci a vlastních jménech u J. S. Milla a upozornila mj. na hrozící kontradikci v jeho *Systému logiky*. Marie Duží se v příspěvku s názvem „Procedurální isomorfismus a lambda transformace“ zabývala problémem identity procedur a pokusila se definovat vztah procedurálního isomorfismu na množině konstrukcí. Marek Havlík hovořil o pojmu defaultního modu mozkové funkce, který souvisí s objevem tzv. defaultní sítě ve fronto-parietální oblasti mozku. Tato síť má podle Havlíka filosoficky zajímavý vztah k pojmu Já (*Self*) a k vědomí vyššího řádu. Vladimír Havlík se zamýšlel nad možností axiomatizace Darwinovy evoluční teorie a jejího podřazení pod standardní hypoteticko-deduktivní model vědecké teorie. Podle jeho názoru je tato teorie – navzdory hlasům některých kritiků – plně axiomatizovatelná a nepředstavuje instanci pouze induktivního typu usuzování. Tomáš Hříbek se věnoval deskriptivistickým kritikům teze sémantické normativity (k nimž patří např. Paul Horwich a Åsa Wikforssová). Ti předpokládají supervenienci jazykového významu na užití jazykových výrazů, což Hříbek pokládá za projev neadekvátní koncepce významu a mentálního obsahu. Konečně, Marek Picha hovořil o problematice epistemického statusu myšlenkových experimentů. Konkrétně řečeno, zaměřil se na rekonstrukci Galileiho pisánského experimentu v díle Tamar Szabó Gendlerové a po její kritice navrhl sofistikovanější čtení, které umožňuje přesněji posoudit epistemologickou sílu experimentu.

Jak vysvítá z počtu programových sekcí a z mého zběžného přehledu, tematický záběr příspěvků byl opravdu široký. Za potěšující pokládám fakt, že i když se mnoho příspěvků věnovalo víceméně tradičním tématům analytické filosofie, ke slovu se dostaly i žhavě aktuální problémy. Jako příklad lze uvést debaty o tzv. experimentální filosofii, jejíž představitelé napadají či korigují některé tradiční metody analytické filosofie. Přednášky na toto téma dokonce vydaly na samostatný blok.

Co se týče technicko-organizačních aspektů kongresu, limit 30 minut na prezentaci (včetně diskuse) byl sice vzhledem k obrovskému počtu příspěvků pochopitelný, vejít se do něj nicméně představovalo velkou výzvu. Přičteme-li k tomu nutnost často se přemísťovat mezi jednotlivými přednáškovými sály, z nichž některé byly poměrně daleko od sebe, dostaneme předvídatelný výsledek: všeovládající lehký stres jak na straně řečníků, kteří často vypouštěli celé oddíly svých příspěvků, tak na straně posluchačů, kteří nezřídka utíkali z diskusí, aby nepřišli o navazující začátek dalšího vystoupení v jiné místnosti. Musím se přiznat, že při zmateném pobíhání po

budově milánské univerzity jsem si nejednou položil otázku, zda má akce takovýchto rozměrů smysl. Kolegiální atmosféra panující na kongresu, kvalita některých příspěvků a v neposlední řadě též vynikající jídlo a víno místních restaurací však zmíněné pochybnosti do značné míry zažehnaly.

Příští kongres ECAP se uskuteční za tři roky v Bukurešti.

Tomáš Marvan

Filosofický ústav
Akademie věd České Republiky
Jilská 1, 110 00 Praha 1
marvan@flu.cas.cz